

Předmět smyslový

Jde především o to, jaký význam dám slovům „skutečný“ a „skutečnost“. Pokud dáváme důraz na smyslovost, tj. na to, že určitý „předmět“ můžeme vnímat svými smysly (což ovšem samo o sobě vyžaduje jednak zdůvodnění, jednak vymezení rozsahu platnosti takového zdůvodnění), omezujeme, resp. redukuje „skutečnost“ (resp. „skutečnosti“) pouze na to, co jsme schopni (buď přímo, nebo za pomoci přístrojů) smyslově vnímat. Tak např. nejsme schopni vnímat to, co vnímá někdo jiný, tak, jak on to vnímá. (A přesto nepochybujeme o tom, že i on vnímá to, co vnímáme my – jen nevíme, zda to vnímá stejně jako my.)

Problém ovšem spočívá ještě v něčem jiném: jsme totiž schopni vnímat jen to, co je nějak právě před námi, třeba psa, který k nám přiběhl a nyní na nás štěká. Vlastně vidíme jen psa, jak vypadá právě v tuto chvíli, a slyšíme štěkot, který právě teď zní. Nevidíme psa, jak vypadal před chvílí (natož před hodinou, třeba tu před hodinou vůbec nebyl), ale můžeme si to ještě pamatovat; a nevidíme téhož psa, jak bude vypadat za chvíli (natož zda tu za hodinu ještě vůbec bude), a nemůžeme si to ani pamatovat, jen o tom můžeme mít nějakou představu či spíše jen dohad. Ve starém Řecku se hlavní důraz kladl na vidění (*theorein* = viděti, zírati, zřítí); to vedlo k tomu, že za vsutku „skutečné“ bylo považováno pouze to právě hic et nunc nahlédnutelné či nazřené, čím byl prakticky vyloučen nebo aspoň marginalizován čas. Naproti tomu v židovské tradici bylo jako nejdůležitější považováno slyšení, naslouchání (především naslouchání mluvě, promluvě); tím nabyl čas na velkém významu. Jde o pouze jeden aspekt toho, jak lze rozumět tomu, co je smyslový vjem a smyslové vnímání. Ukazuje se tedy, že ani důraz na smysly a na smyslové vnímání nemusí nutně vést k znehodnocení časového aspektu a času. Přicházíme-li s důrazem na dění, procesy a zejména událostnost a události, nemusí se to nikterak vyhýbat oné zúžené, redukované sféře „smyslově vnímatelného“, tedy smyslovým „předmětům“.

(Písek, 120317-1.)